

PENKTADIENIS, 2001 METŲ RUGSĖJO 14 DIENA

Buvo dar karšta kaip vasarą. Po pietų jis grįžo iš mokyklos. Ir tuojuo čiupo dviratį, kurį gavo dovanų per gimtadienį liepos mėnesį. Jam tada suėjo penkeri, o rugsėjo pradžioje pradėjo lankyti mokyklą. Jam tai patiko. Mokytojai buvo geri, klasės draugai taip pat. Jis atrodė sau labai suaugęs, o užvis geriausia buvo tai, kad turėjo geriausią iš visų dviratį. Nors Gevinas, suolo draugas, gyrėsi, kad jo geresnis, tačiau tai buvo netiesa. Jis matė jį. Ir jis nė iš tolo neprilygo jo dviračiui.

– Grįžk vėliausiai šeštą! – šūktelėjo jam pavymui mama. – Ir būk atsargus!

O jis tik šaltai linktelėjo. Ji dėl visko nerimauja. Dėl eisimo, dėl negerų žmonių, kurie grobia vaikus, dėl audrų, kurios gali užklupti.

– Aš taip sakau todėl, kad tave labai myliu, – aiškina ji, kai jis dėl to pasiskundžia.

Kol išvažiavo iš miesto, buvo atsargus. Jis ne koks mažvaidis ir žino, ko reikia saugotis. O dabar priešais buvo jo lenktynių trasa. Jis aptiko ją prieš kelias savaites ir dabar beveik kasdien čia atvažiuoja. Tai siauras vieškelis, kuriuo beveik nevažinėja automobiliai. Jis driekiasi tarp pievų ir laukų ir, rodos, neturi nei pradžios, nei pabaigos. Saulėtomis dienomis kaip ši jis kaip dulkėta juosta eina tarp lygių laukų iki pat horizonto. Vasarą čia, aišku, augo javai ir užstojo vaizdą, bet dabar jie nupjauti. Tai stiprina begalybės įspūdį. Ir laisvės.

Jis yra garsus lenktynininkas, sėdi feraryje ir skrieja pirmas. Bet kiti lipa ant kulnų. Ir nervina. Jis nepasiduos. Pergalė ranka pasiekama. Jam reikia kautis iš paskutiniųjų. Kiti taip pat ne iš kelmo spirti. Bet jis geriausias. Netrukus jis stovės ant nugalėtojų pakylos ir laistys šampanu jį karštai sveikinančią minią. Visos televizijos kameros bus nukreiptos į jį. Sporto komentatoriaus balsas trūkinės iš susijaudinimo. Jis užgula pedalus. Taip palinksta į priekį, kad galva beveik siekia vairą. Priešinis vėjas taršo jam plaukus.

Nori garsiai šaukti, koks puikus gyvenimas.

Čia yra tik jis ir jo tariami persekiotojai. Ir šis begalinis kelias.

Nenutuokia, kad jau yra jame nebe vienas.

Nenutuokia, kad liko tik dvi minutės, kol viskas baigsis. Jo, kaip geriausio visų laikų lenktynininko, karjera.

Ir gyvenimas, kokį turėjo.

SEKMADIENIS, 2014 METŲ VASARIO 22 DIENA

Būtų buvę galima lengvai išnešti sveiką kailį.

Ričardo Linvilio miegamasis buvo namo palėpėje, turėjo užrakinamas duris ir telefono prieigą. Kai jis ankstyvą tos šalotos ir miglotos vasario nakties ryto valandą pakirdo iš miego, būdamas tikras, kad išgirdo garsą, kurio negalėjo įvardyti, bet tai buvo įtartinais panašu į išdaužto lango stiklo dzingtelėjimą, jam reikėjo staigiai šokti iš lovos prie durų, jas užrakinti ir tada paskambinti policijai.

Tačiau jis nebuvo toks žmogus, kuris šauktųsi policiją vien todėl, jog naktį išgirdo kažką keista, kas galėjo tiktai pasirodyti. Prieš išeidamas pensiją jis buvo vyresnysis Šiaurės Jorkšyro policijos detektyvas ir nesileido lengvai įbauginamas.

Keistus dalykus buvo pratęs pirmiausia išsiaiškinti pats.

Be garso ir savo amžiui stebėtinais lengvai išsiritu iš lovos, surado tamsoje viršutinį savo naktinio staliuko stalčių, ištraukė jį ir išėmė pistoletą, gulintį pačiame jo gale, už medžiaginių nosinių krūvelės. Tarnyboje jis nesinešiojo pistoleto, bet kaip buvęs kriminalinio skyriaus darbuotojas žinojo, kad ir būdamas pensijoje privalo nepamiršti, jog jam gali grėsti koks nors pavojus. Jis buvo persekiojęs, sugavęs ir atidavęs teismui daugybę žmonių ir, aišku, turėjo priešų. Kai kas per jį ilgus metus sėdėjo už grotų. Tad buvo įsigijęs pistoletą ir vien iš atsargumo nėjo gulti, nepasidėjęs jo po ranka.

Jis ištykino iš kambario, sustojo ant laiptų ir ėmė klausytis, kas dedasi apačioje. Nieko nebuvo girdėti, tik vanduo burbuliavo šildymo vamzdžiuose. Niekas neiprastai negirgždėjo ir necypė, jokio garso, panašaus į dužusio stiklo. Jis, matyt, apsiriko ar susapnavo. Kaip gerai, kad neapsijuokė ir nepuolė šauktis kolegų.

Tačiau prieš grįždamas į lovą norėjo įsitikinti.

Lengvai, nekeldamas jokio garso ėmė leistis laiptais žemyn. Kovo mėnesį jam sueis septyniasdešimt vieneri ir jis didžiavosi tuo, kad kūnas dar nerodė jokių senimo žymių. Jis manė, jog tai dėl to, kad visada daug sportavo ir dar dabar bet koku oru bėgiojo ilgas distancijas ir savo nepernelyg sveikus mitybos įpročius kompensavo visišku cigarečių atsisakymu ir alkoholio vengimu. Dauguma žmonių manė, kad jam tik penkiasdešimt, ir jis vis dar turėjo gerų šansų užmegzti ryšį su daugeliu moterų. Brenda, jo žmona, su kuria išgyveno keturiasdešimt vienerius metus, mirė prieš trejus metus po begalinių kovų su vėžiu.

Jis nulipo į apačią. Į dešinę nuo jo buvo namo durys, kurias kaip ir kiekvieną vakarą buvo kruopščiai užrakinęs. Priešais – svetainė, kurios erkerio langas priekyje išėjo į gatvę. Ričardas pažvelgė į svetainės vidų. Visur tylu, tamsu, tuščia. Užuolaidos ne iki galo užtrauktos. Naktys nebuvo visai juodos, ir paprastai net nakčia galėjai matyti Skelbio bažnyčią, gatvės gale iškilusią ant medžiais apaugusios kalvos. Tačiau šiandien migla buvo tiršta. Ji kaip tankios vatos kalnas dengė gatves ir trukdė matyti netgi priešais stovintį namą. Akimirką Ričardui netgi susidarė įspūdis, kad yra pasaulyje vienas ir visų apleistas. Bet paskui sudraudė save: nesąmonė. Viskas kaip visada. Taip atrodo tik dėl rūko.

Kaip tik tada, kai apsigrėžė, vėl išgirdo garsą, lyg tylų girgždesį, niekuo nepanašų į įprastus naktinius namo garsus. At-

rodė, kad jis sklinda iš virtuvės, tarsi kažkas būtų atsistojęs ant stiklo šukių. Ir priminė stiklo žvangesį, įsibrovusį į Ričardo sapną.

Vyriškis nuleido pistoleto saugiklį ir patraukė koridoriumi prie virtuvės durų. Suprato, kad ketina daryti būtent tai, ko policija žmonėms primygtinai nepataria, ko jis ir pats visada nepatardavo: *Jeį manote, kad jūsų name yra įsibrovėlis, tik nebandykite pats su juo susidoroti. Pasistenkite apsisaugoti arba išeidami iš namo, arba kur nors užsidarydami, ir tada šaukitės pagalbos telefonu. Stenkitės kelti kuo mažiau triukšmo ir neatkreipti į save dėmesio, kad nusikaltėlis nesuprastų, jog yra pastebėtas.*

Tačiau tai, aišku, galiojo ne jam. Jis pats buvo policininkas, nors jau ir išėjęs į atsargą. Be to, turėjo ginklą ir puikiai jį valdė. Tuo skyrėsi nuo daugumos kitų piliečių.

Jis priėjo virtuvės duris. Šios buvo uždarytos, kaip visuo-met žiemos naktimis. Durys, vedančios iš virtuvės į sodą, buvo senos ir įleido pernelyg daug šalčio, kuris tada bent jau neįsiskverbdavo į likusią namo dalį. Ričardas žinojo, kad jas seniai reikėjo pakeisti. Brenda dėl to vis dejavo. Kad leidžia šaltį ir dėl saugumo. Priešingai labai stiprioms namo durims, sodo duris buvo galima gan lengvai išlaužti.

Jis įsiklausė. Laikė paruoštą šauti pistoletą. Girdėjo savo paties kvėpavimą. Daugiau nieko. Jis įsiklausė. Tačiau ten kažkas buvo. Ričardas tai žinojo. Jis nebūtų kaip policininkas tiek daug pasiekęs, jei nebūtų ilgai išsiugdęs šio tikro gresiančio pavojaus jausmo.

Virtuvėje kažkas buvo.

Vėliausiai dabar jam reikėjo šauktis pagalbos. Kadangi nežinojo, su keliais įsibrovėliais turi reikalą. Galbūt jis tiktai vienas, o gal jų du ar trys, tada jam pačiam iš to, kad yra ginkluotas, greitai gali nelikti jokios naudos. Jis paskui nebūtų

galėjęs pasakyti, kodėl numojo ranka į visas instrukcijas ir nepaaiškinamai rizikavo. Iš senatviško užsispyrimo? Dėl to, kad pervertino save? Ar kad norėjo sau kažką įrodyti?

Jam tikrai nebuvo likę daug laiko tai išaiškinti.

Ir viena, ir antra įvyko absoliučiai tuo pačiu metu: jis norėjo atsargiai nuspausti durų rankeną. Ir tą pačią akimirką visiškai greta savęs juodoje tamsoje skendinčiame valgomajame pastebėjo kažkieno judesį ir po to gavo tokį stiprų smūgį per ranką, kad suriko iš skausmo. Iš paskutiniųjų bandė išlaikyti pistoletą, bet smūgis pataikė į nervą taip, kad raumenys akimirkai buvo paralyžiuoti. Ginklas nukrito ant grindų ir žvangėdamas nuslydo į valgomąjį. Ričardas kryptelėjo į šoną, norėjo šokti paskui jį, nors suprato, kad tai beprasmiška: jo priešas buvo kaip tik ten, valgomajame, ir jam buvo aišku, kad didžiausia paskutiniųjų minučių klaida buvo manyti, kad šis ar keli įsilaužėliai įsibrovė į namą pro virtuvę – ten nesaugiausia vieta. Tačiau ir valgomajame buvo durys, išeinančios į sodą, ir, matyt, ten buvo išmuštas langas. Per savo tarnybos metus Ričardas buvo išmokęs daug jaunų policininkų ir pati pirma mintis, kurią visuomet įkaldavo, buvo tokia: *Niekada nepriimkite nieko kaip duotybės. Visuomet viską reikia patikrinti, kad ir menkiausią galimybę. Nuo to gali priklausyti jūsų ir kitų žmonių gyvenimas.*

Jis negalėjo suvokti, kad tą naktį pažeidė beveik kiekvieną savo principą.

Paskui jį jau parklupdė ant kelių stiprus smūgis į pilvą ir čia pat gavo kumščiu į smilkinį. Jam aptemo akyse, tik akimirka, tačiau to užteko, kad parkristų ant žemės. Jis neprarado sąmonės, nors pasaulis staiga ėmė pašėliškai suktis ir svaigulio bangos tai užaugdamos, tai nuslopdamos ėmė risti per jį. Jis bandė stotis, tačiau spyris į šoną vėl parbloškė ant grindų. Tuo pačiu metu pasijuto stiprių rankų nutvertas ir pakeltas į viršų.

Jo priešininkas buvo labai stiprus. Ir labai ryžtingas.

Virtuvės durys buvo atlapotos, įjungta šviesa ir Ričardas įvilktas į virtuvę. Įsibrovėlis viena ranka laikė jį, kita ištraukė iš po stalo kėdę, pastatė ją kambario viduryje. Ričardas apakintas ėmė mirkčioti. Po akimirkos jis jau sėdėjo ant kėdės, vis dar smarkiai gaudydamas kvapą, nes visų pirma paskutinis spyris į šoną buvo laikinai užgniaužęs kvapą. Jis juto, kaip tinsta kairioji akis ir kad lipnus skystis, matyt, kraujas, teka iš nosies. Beveik nespėjo suvokti, kas jam darosi, nekaltant jau apie tai, kad galėtų kaip nors gintis.

Jo rankos buvo šiurkščiai užlaužtos už nugaros ir surištos per riešus ir taip negailestingai suveržtos, kad nutirpo beveik tą pačią akimirką. Tuoj po to plona viela įsivėžė į plikas kulkišnis, kyšančias iš po pažamos kelnių. Kabelių rišiklis, kaip kiek vėliau nustatė jis, ir tai reiškė, kad neturi nė menkiausios galimybės savo jėgomis nusikratyti šių pančių. Akmeninės grindys po plikais padais buvo šaltos kaip ledas.

Man reikėjo apsiauti šlepetes, – pagalvojo jis.

Keista mintis jo padėtyje. Jis turėjo daug didesnių bėdų.

Jis pakėlė akis ir suprato, kad turi reikalą tik su vienu asmeniu, nors priešininkų skaičius jo dabartinėje padėtyje nebeturėjo reikšmės. Aukštesnis negu vidutinio ūgio vyras. Jo kūno sudėjimas rodė, kad turėtų būti gana jaunas – maždaug trisdešimties. Atrodė taip, lyg daug laiko skirtų jėgai ugdyti arba net boksui. Jis tiesiog trykšte tryško agresija.

Ričardas pastebėjo ir dar kai ką, bet dar negalėjo pasakyti, ar jam tai į naudą, ar atvirksčiai: tas jaunas vyras buvo su pirštinėmis ir užsimaukšlinęs ant veido megztą kepurę. Tai gi buvo pakankamai protingas, kad nepalikėtų nei pirštų atspaudų, nei DNR pėdsakų. Ir neišsidavė aukai, kas esąs. Tai rodė tam tikrą to tipo profesionalumą, apskritai, kai nusikal-tėlis profesionalas, labiau galima tikėtis geros incidento baig-

ties; toks ne taip greitai netenka šaltų nervų ir vien iš panikos nepradeda taškytis kraujais. O tai, kad slėpė savo tapatybę, sakė, jog jis neatmetė galimybės, kad Ričardas galėtų likti po šios nakties gyvas. Dėl kažkokios priežasties, galbūt instinktyviai, Ričardui vis dėlto atrodė, kad jo išgyvenimas nenumatytas. Tas jaunas vyras, matyt, tiesiog norėjo apsisaugoti nuo bet kokio atsitiktinumo.

Ričardas buvo atsidūręs košmare su neaiškia pabaisa.

Jis nemanė, kad tas vyras ketina apiplėšti jo namą. Paprasti vagys, kaip sakė jo patirtis, vengia tiesioginio kontakto su namo gyventojais. Tas vyras greičiau būtų tyliai ir greitai sprukęs per valgomąjį į sodą, kai tiktai išgirdo ant laiptų jo žingsnius. Laiko tam turėjo į valias. Jis nebūtų jo tykojęs, parmušęs ir taip rizikavęs.

Tas įsibrovimas turėjo kažką bendra su juo. Jeigu nebūtų pabudęs, tas įsilaužėlis būtų užlipęs į viršų ir užpuolęs jį lovoje. Likimas jam suteikė šansą, o jis juo nepasinaudojo.

Ką, po velnių, tas tipas turi bendra su juo?

– Pažiūrėk į mane, smirdžiau, – pasakė tas jaunas vyras. Išsitiesęs visu ūgiu jis stovėjo priešais Ričardą, su trumparankoviais marškinėliais, nors temperatūra lauke buvo žiemiška. Jo žastų raumenys šokinėjo. Tas bernas buvo stiprus kaip lokys.

Ričardas pakėlė akis. Jo kairioji akis tino vis labiau, tačiau su dešine matė gerai.

– Ar pažįsti mane? – paklausė įsibrovėlis.

Ričardas būtent tai jau kelias minutes karštligiškai svars-tė, bet tai, kad nematė ano veido, padėties nelengvino.

– Iš kur man žinoti? – todėl atsakė jis. – Jūs juk slepiate savo veidą!

Tada ano kumštis tuojau šovė į priekį ir trenkė jam į smakrą. Ričardo akyse žybtelėjo žvaigždutės ir jis pajuto, kad grei-

tai gali prarasti sąmonę. Skausmas jį pasiekė pavėluotai ir buvo toks stiprus, kad jam nepavyko garsiai nesudejuoti. Atrodė, lyg kas būtų lūžę. Galbūt žandikaulis. Jis bandė ryti ir jam tai pavyko tik po kelių bandymų. Nurijo kelis tirštus kraujo gumulus.

– Ko... jūs... norite? – išstėnėjo jis.

– Tu tikrai neprisimeni? – paklausė tas vyras. – Mano veidas čia neturi reikšmės, supranti? Užteks, kad tu prisiminsi kelias bjaurias savo iškrypėliško gyvenimo niekšystes. Tada susigaudysi, kas prieš tave.

Kažkas, ką jis per savo ilgus tarnybos metus buvo įkišęs už grotų? Bet jų buvo tiek daug.

Ričardas nedrįso atsakyti ir tik liūdnamai spoksojo į savo kvotėją.

– Tu iš tiesų manai, kad lengvai išsisuksi?

Ričardas sunkiai suformulavo atsakymą:

– Aš... nežinau... kas jūs esate.

Ir viduje pasiruošė naujam smūgiui, bet nesulaukė. Nepažįstamasis pasistiebęs pasisūpavo.

– Nežino, šiknius. Tikrai nežinai, ką?

– Ne, – patvirtino Ričardas, ir kumštis vėl trenkė, šįkart į pilvą, ir taip, kad jam kelias sekundes užėmė kvapą. Jis pagaudė orą, paskui pasilenkė kiek įmanydamas į priekį ir išspjovė ant grindų kraują.

Jis mane užmuš. Tai vienintelis tikslas, dėl ko jis čia.

Tačiau jis neatsitiktinai įsibrovė į jo namą, tuo Ričardas neabejojo. Jis nusižiūrėjo ne bet kokį namą ir pagalvojo, kad būtų gerai užpulti jo gyventojus, truputį pakankinti, pakamuoti ir paskui nužudyti. Per tuos metus, kai buvo policininkas, Ričardas buvo nesyk susidūręs su tokiomis motyvacijomis ir kartais jam netilpdavo galvoje, kokių atsitiktinių ir beprasmiškų nusikaltimų aukomis tampa kai kurie žmo-

nės. Tačiau čia buvo ne tas atvejis. Jis juto tvoskiančią į jį asmeninę neapykantą. Nors jis ir nepažinojo to jauno vyro – šis, rodės, buvo jį labai sąmoningai pasirinkęs.

– Prašau, – sudejavo jis, – pasakyti man...

Ir tuojau sukaukė iš skausmo, gavęs spyrį į blauzdikaulį. Tas tipas nešiojo batus su... Ričardas pajuto, kad jo blauzda teka kraujas.

Vienintelis jo šansas, suprato, sužinoti, kas jį su tuo vyru sieja. Kad galėtų su juo pakalbėti. Visada gerai su žmogumi pakalbėti. Tačiau tada, aišku, reikėtų žinoti, *apie ką* kalbėti.

Jis sukaukė visą savo drąsą. Skaudėjo viską: šonkaulius, pilvą, koją, veidą. Jis labai bijojo vėl būti mušamas, jei išdrįs prasižioti, bet kitaip jam galas.

– Aš... tikrai nežinau, kuo... jūs mane kaltinate, – pasakė jis. Jam buvo sunku tarti žodžius. Jo lūpos dabar jau taip pat sutino, ir vis atrodė, kad nuolatos ryja kraują. – Prašau... aš noriu žinoti. Mes galėtume... apie tai pakalbėti...

Kumštis šovė į jį, ir jis refleksiškai kryptelėjo galvą į šoną. Smūgis beveik jo nekliudė, tačiau jo priešininkas tuojau nutvėrė viena ranka jam už plaukų ir sulaikė galvą. Ir taip smarkiai patraukė atgal, kad Ričardas pamanė, kad jo sprandas neatlaikys. Tuoj po to kitas kumštis trenkė į jau ir taip sulaužytą nosį, užputusią akį, burną. Vis talžė veidą.

Aš mirsiu, – galvojo jis, – aš mirsiu, aš mirsiu.

Anas liovėsi, kai Ričardas buvo beprarandęs sąmonę. Jis pajuto, kad nuo to teskyrė dalis sekundės, ir pasigailėjo, kad taip neatsitiko. Vienintelis jo noras tą akimirką buvo netekti sąmonės. Greta to, kad norėjo greitai numirti.

Jis visas degė iš skausmo. Drebėjo ir tirtėjo. Kentė didelius skausmus. Jis karščiavo, ir beveik negavo oro. Ir klausė save, ar išvis dar yra gyvas.

Matė save vidine akimi: senas vyras su languota flaneline pižama, sėdintis ant virtuvės kėdės, surištomis rankomis ir kojomis, koše virtusiu nuo smūgių veidu, kraujuojantis ir dejuojantis. Penkiolikos minučių užteko paversti jį tokiu mirti pasmerktu griuvena.

Jis trumpai pagalvojo apie Keitę. Žinojo, ką jo mirtis reikš jai. Mat buvo vienintelis žmogus, kurį ji turėjo, ir jam buvo be galo liūdna dėl to, kad dabar teks ją palikti. Ji buvo vienintelis jo vaikas... ta vieniša nelaiminga moteris, kuriai tiesiog nepasisekė susirasti draugų, užkariauti vyro širdies, sukurti šeimos. Arba bent jau rasti laimę profesijoje. Ji niekada nesakė, kokia vieniša yra ir kaip jai liūdna. Būdama su juo Keitė visuomet dėjosi, kad jos gyvenime viskas gerai, ir jis gerbė tą aiškų norą palaikyti tokį fasadą. Jis niekada nepasakė, kad žino, kaip jai blogai. Dabar, šiomis, matyt, paskutinėmis savo gyvenimo minutėmis, suprato, kad tai buvo klaida. Visą tą laiką, kurį praleido kartu, jie vienas kitą apgaudinėjo ir iš esmės veltui.

Ir atrodė, kad jau nebeturės progos tą klaidą ištaisyti.

Jis sunkiai pakėlė ant krūtinės nusvirusią galvą. Pro savo užptusius, siaurais plyšiais virtusius vokus pamatė, kad tas vyras pradėjęs neskubėdamas vieną po kito atidarinėti virtuvės stalčius ir juose raustis. Pagaliau, matyt, rado, ko ieškojo: plastikinį maišelį iš prekybos centro.

Ričardas suprato. Jis išsižiojo šaukti, tačiau sugebėjo tiktai silpnai beviltiškai karktelėti.

Ne, – turėjo reikšti tas garsas, – nereikia!

Po akimirkos maišelis buvo užmautas jam ant galvos ir su kažkuo – virvele, lipnia juosta ar kuo kitu – užveržtas jam aplink kaklą.

Ričardas norėjo kažką pasakyti. Dabar jis jau žinojo. Žinojo, kas turėtų būti jo užpuolikas. Suprato, dėl kokio jo

gyvenimo epizodo viskas vyksta. Kaip jis galėjo taip ilgai nesusivokti?

Bet buvo jau vėlu. Jis nebegalėjo nieko pasakyti. Jis dabar vien tik kvėpavo. Karštligiškai, paniškai, skubiai, vis greičiau.

Gaudydamas paskutinius jam dar likusio deguonies likučius.